YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

9 päivänä marraskuuta 2000 *

Asiassa C-404/98,

jonka Bundesgerichtshof (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Josef Plum

vastaan

Allgemeine Ortskrankenkasse Rheinland, Regionaldirektion Köln

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Gulmann sekä tuomarit V. Skouris, J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari), R. Schintgen ja F. Macken,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Allgemeine Ortskrankenkasse Rheinland, Regionaldirektion Köln, edustajinaan asianajajat R. Nirk ja N. J. Gross, Bundesgerichtshof,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön ministerineuvos W.-D. Plessing ja saman ministeriön ylijohtaja C.-D. Quassowski,

— Belgian hallitus, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön oikeudellisen osaston neuvonantaja A. Snoecx,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston ulkoasiainneuvos C. Chavance,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön eurooppaoikeuden osaston osastopäällikkö M. Fierstra,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöihin liittyvistä asioista vastaavan osaston oikeudellisen yksikön päällikkö L. Fernandes ja saman ministeriön konsuliasioista ja portugalilaisista yhteisöistä vastaavan osaston maahanmuutto- ja sosiaaliturvayksikön lakimies S. Emídio de Almeida,

— Liechtensteinin ruhtinaskunnan hallitus, asiamiehenään valtioneuvoston Euroopan talousaluetta koskevista asioista vastaavan osaston johtaja C. Büchtel,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja P. Hillenkamp, avustajanaan asianajajat C. Jacobs ja R. Karpenstein, Hampuri,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.6.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesgerichtshof on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 29.10.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 16.11.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) kaksi

ennakkoratkaisukysymystä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6; jäljempänä asetus N:o 1408/71) 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa ovat asianosaisina J. Plum ja Allgemeine Ortskrankenkasse Rheinland, Regionaldirektion Köln (jäljempänä AOK Rheinland), ja joka koskee AOK Rheinlandin perimiä Saksan sosiaaliturvajärjestelmän mukaisia sosiaaliturvamaksuja.

Yhteisön lainsäädäntö

3 Asetuksen N:o 1408/71 II osasto, joka kattaa 13—17 a artiklan, sisältää sosiaaliturva-alalla sovellettavan lainsäädännön määrittämistä koskevat säännöt.

4 Tämän asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jollei 14—17 artiklasta muuta johdu:

a) jäsenvaltion alueella työskentelevä henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisen jäsenvaltion alueella tai jos hänen työn-

antajanaan toimivan yrityksen tai yksityisen henkilön kotipaikka on toisen jäsenvaltion alueella.

— — "

5 Saman asetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Edellä 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa olevaa sääntöä sovelletaan ottaen huomioon seuraavat poikkeukset ja olot:

1) a) Jäsenvaltion alueella toimivan yrityksen palveluksessa tavallisesti työskentelevään henkilöön, jonka tämä yritys lähettää toisen jäsenvaltion alueelle suorittamaan siellä työtä tämän yrityksen palveluksessa, sovelletaan edelleen ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädäntöä edellyttäen, että tämän työskentelyn arvioitu kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta ja että häntä ei lähetetä korvaamaan toista työntekijää, jonka komennus on päättynyt

— — "

Pääasian oikeudenkäynti

6 Plum harjoittaa liiketoimintaa omistamillaan kahdella rakennusalan yrityksellä, joiden nimet ovat Plum Bauträger- und Bauunternehmung GmbH ja Plum Bauunternehmung GmbH ja joiden kotipaikka on Geilenkirchen (Saksa).

7 Vuonna 1989 Plum perusti Alankomaiden oikeuden mukaisesti yhtiön, jonka nimi oli Aannemersbedrijf B3 Senator BV (jäljempänä Senator) ja jonka kotipaikka oli Heerlen (Alankomaat). Perustamalla tämän yrityksen Plum halusi vastata siihen yhä kovempaan kilpailuun, jota hollantilaiset yritykset, joiden palkka- ja sosiaaliturvakulut ovat pienemmät kuin saksalaisilla yrityksillä, harjoittavat Saksassa.

8 Seuraavina vuosina Senator sai kaikki urakkansa Plumin omistamilta kahdelta saksalaiselta yritykseltä. Senatorin rakennustoiminta keskittyi yksinomaan Saksaan, jossa se käytti palkkaamiaan työntekijöitä, joista osa asui Alankomaissa ja osa Saksassa. Yksittäisten työkohteiden arvioitu kesto ei ylittänyt 12:ta kuukautta.

9 Senator piti kotipaikassaan toimistoa, jossa työskenteli tämän liiketilan vuokrannut henkilö, joka samalla oli yhtiön työntekijöiden esimies. Hän vastasi puheluihin ja avasi saapuneen postin, jonka hän joko käsitteli itse tai toimitti edelleen Plumin saksalaisille yrityksille käsiteltäväksi. Tässä toimistossa huolehdittiin yrityksen kirjanpidosta ja siellä myös pidettiin työhönottohaastattelut.

10 Vuodesta 1989 helmikuuhun 1993 asti Senator maksoi sosiaaliturvamaksuja AOK Rheinlandille. Sen jälkeen kun Alankomaiden veroviranomaiset olivat vaatineet Senatorilta sosiaaliturvamaksujen suorittamista, yritys kuitenkin suoritti maksunsa Alankomaihin eikä enää kyseiselle saksalaiselle laitokselle. Vuoden 1994 lopussa Senator lopetti liiketoimintansa.

11 Koska Plum oli antanut takauksen kaikista Senatorin vastuista AOK Rheinlandille, kyseinen laitos vaati Plumia suorittamaan maaliskuusta 1993 huhtikuuhun 1994 kertyneinä sosiaaliturvamaksuina 100 430,02 Saksan markkaa (DEM) korkoineen. Koska AOK Rheinlandin nostama kanne menestyi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja muutoksenhakutuomioistuimessa, Plum teki

asiasta revisio-valituksen Bundesgerichtshofiin, jossa hän väittää, että hän oli asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla velvollinen suorittamaan sosiaaliturvamaksut vain Alankomaissa.

12 Kansallinen tuomioistuin katsoo ennakkoratkaisupyynnössään, että Plumin kanteen menestyminen riippuu siitä, kuuluivatko Senatorin työntekijät Saksan vai Alankomaiden sosiaaliturvajärjestelmään.

13 Koska tähän kysymykseen vastaaminen edellyttää Bundesgerichtshofin mukaan asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkintaa, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Jos henkilö on työsuhteessa yritykseen (esillä olevassa asiassa Alankomaiden oikeuden mukaan perustettuun yhtiöön, jonka oikeudellinen muoto on osakeyhtiö, BV), jonka kotipaikka on tietyssä jäsenvaltiossa (esillä olevassa asiassa Alankomaissa), jossa sillä on yksi toimisto, mutta joka toimii pääasiallisesti sellaisen toisen jäsenvaltion alueella, jossa se aiemmin toimi yksinomaisesti (esillä olevassa asiassa rakennusurakoitsijana), työskenteleekö kyseinen henkilö ensin mainitun jäsenvaltion alueella (asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan a alakohta, sellaisena kuin se on muutettuna 2.6.1983 annetulla asetuksella, EYVL L 230, s. 8 ja sitä seuraavat sivut)?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi, onko kyseessä ensimmäisessä kysymyksessä mainitun asetuksen 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu työntekijöiden lähettäminen, jos rakennusalan yritys, jonka kotipaikka on yhdessä jäsenvaltiossa, ensisijaisesti teettää — ja aiemmin usean vuoden ajan yksinomaisesti teetätti — työntekijöillään työtä

toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevissa rakennuskohteissa, kun työskentelyn arvioitu kesto kussakin rakennuskohteessa ei ylitä 12:ta kuukautta?"

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

14 Aluksi on todettava, että asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohta on poikkeus kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa vahvistetusta säännöstä, jonka mukaan jäsenvaltion alueella työskentelevä työntekijä on tämän valtion lainsäädännön alainen (asia C-202/97, FTS, tuomio 10.2.2000, Kok. 2000, s. I-883, 30 kohta).

15 Vaikka asetuksen N:o 1408/71 14—17 artiklaan sisältyy lisää poikkeuksia kyseisestä työskentelyvaltiota koskevasta säännöstä, ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Senatorin työntekijöiden kuuluminen sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, jossa tämän yhtiön kotipaikka sijaitsee, sen sijaan, että he kuuluisivat sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, jossa he tosiasiallisesti työskentelevät, edellyttää, että työntekijät kuuluvat kyseisen asetuksen 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisalaan.

16 Näin ollen kansallisen tuomioistuimen ensimmäisessä kysymyksessä pohditaan sitä, onko asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että sitä sovelletaan jäsenvaltioon sijoittautuneen rakennusalan yrityksen työntekijöihin, jotka on lähetetty rakennustöihin sellaisen toisen jäsenvaltion alueelle, johon kyseinen yritys on keskittänyt kaiken toimintansa tiettyjä sisäisiä hallintotehtäviä lukuun ottamatta.

17 AOK Rheinland, Saksan, Belgian, Ranskan, Alankomaiden, Portugalin ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan hallitukset sekä komissio katsovat, että tällaisessa tapauksessa ei voida soveltaa asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, sillä kyseinen yritys ei harjoita merkittävää taloudellista toimintaa siinä jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut. Siten kyseisen yrityksen työntekijät kuuluvat tämän asetuksen 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, jossa he tosiasiallisesti työskentelevät.

18 On huomattava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 1408/71 II osaston säännökset, joihin 14 artikla kuuluu, muodostavat täydellisen ja yhtenäisen lainvalintasäännösten järjestelmän, jonka tarkoituksena on saattaa yhteisön alueella liikkuva työntekijä pelkästään yhden jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän alaiseksi, jotta voitaisiin välttää useiden kansallisten lainsäädäntöjen soveltaminen työntekijään ja siitä aiheutuvat hankaluudet (ks. mm. em. asia FTS, tuomion 20 kohta).

19 Asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan tavoitteena on erityisesti palvelujen tarjoamisen vapauden edistäminen sellaisten yritysten hyväksi, jotka käyttävät tätä vapautta lähettämällä työntekijöitä muihin jäsenvaltioihin kuin siihen, johon ne ovat sijoittautuneet. Sen tarkoituksena on poistaa esteitä, jotka voivat haitata työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, ja pyrkiä suosimaan keskinäistä taloudellista markkina-alueille pääsyä erityisesti välttämällä työntekijöille ja yrityksille aiheutuvia hallinnollisia vaikeuksia (asia 35/70, Manpower, tuomio 17.12.1970, Kok. 1970, s. 1251, 10 kohta ja em. asia FTS, tuomion 28 kohta).

20 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä mainitussa asiassa Manpower antamansa tuomion 11 kohdassa, sen estämiseksi, että jäsenvaltion alueelle sijoittautunut yritys ei olisi velvollinen liittämään tavallisesti tämän jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvia työntekijöitään sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, jonne heidät lähetetään työskentelemään rajoitetuksi ajaksi — mikä monimutkaistaisi palvelujen vapaata tarjoamista — asetuksen

N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa mahdollistetaan se, että yritykset voivat pitää työntekijänsä edelleen ensin mainitun jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän piirissä siltä osin kuin tämä yritys noudattaa tätä palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia ehtoja (em. asia FTS, tuomion 29 kohta).

21 Edellä mainitussa asiassa FTS annetun tuomion 33 ja 45 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin päätteli tästä, että asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesta edusta hyötyäkseen yrityksen, joka välittää tilapäistä työvoimaa ja joka toimittaa jäsenvaltiosta käsin työntekijöitä toisten jäsenvaltioiden alueella sijaitsevien yritysten käyttöön, on harjoitettava tavallisesti toimintaansa ensin mainitussa jäsenvaltiossa eli sen on harjoitettava siellä tavanomaisesti merkittävää toimintaa.

22 Tästä seuraa, että jäsenvaltioon sijoittautunut rakennusalan yritys, joka lähettää työntekijänsä sellaisen toisen jäsenvaltion alueelle, johon se on keskittänyt kaiken toimintansa lukuun ottamatta tiettyjä sisäisiä hallintotehtäviä, ei voi vedota asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaan.

23 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta jäsenvaltioon sijoittautuneen rakennusalan yrityksen työntekijöihin, jotka on lähetetty rakennustöihin sellaisen toisen jäsenvaltion alueelle, johon kyseinen yritys on keskittänyt kaiken toimintansa lukuun ottamatta tiettyjä sisäisiä hallintotehtäviä. Kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan nämä työntekijät kuuluvat sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, jonka alueella he tosiasiallisesti työskentelevät.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

24 Ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen toiseen kysymykseen ei tarvitse vastata.

Oikeudenkäyntikulut

25 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Belgian, Ranskan, Alankomaiden, Portugalin ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Bundesgerichtshofin 29.10.1998 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä

14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83, 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta jäsenvaltioon sijoittautuneen rakennusalan yrityksen työntekijöihin, jotka on lähetetty rakennustöihin sellaisen toisen jäsenvaltion alueelle, johon kyseinen yritys on keskittänyt kaiken toimintansa lukuun ottamatta tiettyjä sisäisiä hallintotehtäviä. Kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan nämä työntekijät kuuluvat sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, jonka alueella he tosiasiallisesti työskentelevät.

Gulmann Skouris Puissochet

Schintgen Macken

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä marraskuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

C. Gulmann

kuudennen jaoston puheenjohtaja